

Кіно

ДВОХТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ
УКРАЇНСЬКОЇ КІНЕМАТОГРАФІЇ

2

з фільму „Бенефіс Клубна Джоржа”

НАШІ НОТАТКИ: Дайте культурну музику — *Глядач*; Наш експорт — *Фільмар*; Про фото-промис-
ловість України — *М. Свірський* 2

АРСЕНАЛ—Оригінальний вірш *М. Пригари* 3

НА ФАБРИЦІ ЗВУКУ 4

НІЧНИЙ ВІЗНИК 5

ДВА ФІЛЬМИ — *М. Буні* 6

УКРАЇНСЬКИЙ КІНО-АКТОР — *Л. Френкель* 8

СЦЕНАРИСТОВА ТІНЬ — Оповідання — *О. Цейс* 10

ЕКРАН МОСКВИ — *Альф* 11

КОЛИ НАРОДИЛОСЯ КІНО — *О. Ковальова* 12

ЩО НАМ ГОТУЮТЬ — *А. Кесельман* 13

ПО КІНО-ФАБРИКАХ СВІТУ 14

ВЕСЕЛА СТОРІНКА 16

ХУДОЖНІ РОБОТИ: *І. Віжника, Ю. Кривдіна, Борисенка, то-що.*

КІНО-БІБЛІОТЕКА
≡ ВУФКУ ≡

У В-ві журналу КІНО можна одержати нові видання кіно-бібліотеки ВУФКУ. Для передплатників журналу КІНО знижка.

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ЗВЕНИГОРА. Ілюстрований кіно-збірник.
Лібрето, статті, рецензії на кіно-фільм „Звенигора“ . . . . . 50 коп.

ОДИНАДЦЯТИЙ. Ілюстров. кіно-збірник . . . 65 коп.

Евальд Дюпон. КІНО І СЦЕНАРІЙ. . . 70 коп.

УКРАЇНСЬКЕ КІНО. Альбом . . . . 1 крб. —

ВМІЩУЙТЕ ОБ'ЯВИ В ЖУРНАЛІ КІНО:
ПЛАТА ЗА ОБ'ЯВИ:

1 сторінка (після тексту) . . . 300 крб.	(150 дол.)
1/2 „ „ „ . . . 160 „	(80 „)
1/4 „ „ „ . . . 100 „	(50 „)
1 рядок непарелі . . . . 1 крб. 50 к.	(0,75 ц.)
1 стор. (на остан. ст. обклад.)	400 крб. (200 дол.)
1/2 „ „ „ . . . 240 „	(120 „)
1/4 „ „ „ . . . 140 „	(70 „)

При кількоаразовім уміщенні об'яви дається знижка.
ЗВЕРТАЙТЕСЯ НА АДРЕСУ:
В-во журналу КІНО, Київ, бульвар Т. Шевченка 12, ВУФКУ.

Незабаром на екранах
України
БОЙОВИК СЕЗОНУ

АРСЕНАЛ

Постановка відомого режисера
О. Довженка.

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ НА 1929 РІК ЖУРНАЛ
≡ „К І Н О“ ≡
РІЧНИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ ПРЕМІІ.

[778.5(05)]

„Кіно—це найважливіше для нас мистецтво“
ЛЕНІН

„Кіно“

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ КІНЕМАТОГРАФІЇ

4-й рік

Січень, 1929 року

№ 2 (50)

1924

1929

Наші нотатки

Дайте культурну музику

Коли у нас погана справа з рекламою картин, то ще гірша з музичною ілюстрацією. Тут уже нікому ніяких законів не писано й кожен робить так, як це йому до смаку. Тому частенько й натрапляєш в кіно-театрі під час демонстрування картин на такі казуси, що аж вуха в'януть.

Я вже не казатиму за те, що для музилістрації здебільшого використовуються «найновіші» фокстроти і що їх вживають, де треба й не треба. Але аж ніяк не можна простити адміністрації хоч-би 2-го Держкіно в Києві, що іншої музики до одного з кадрів картини «Людина з кіно-апарата», де йде похорон, крім якоїсь заскоружлої польки, не знайшла.

Що-правда, це ніби-то на перший погляд—дрібниця. Але це тільки так здається, бо треба було чути той загальний регіт, що розлігся залю після такого сполучення двох мистецтв.

Може адміністрація почне заперечувати цей факт, може вона почне виправдувати себе: «мовляв, ми нічого», але, на нашу думку, вона все-ж винувата, бо на те вона й є, щоб доглядати за всім.

Але в 2-му Держкіно, так-би мовити, все гаразд, коли рівняти його з іншими, де музилістрація просто не-

можлива. Приклад—VI Держкіно. Там адміністрація вважає, очевидно, зовсім зайвою річчю музику й обмежується здебільшого лише тренканням на хрипкому й старому, як світ, піаніно.

Глядач

Наш експорт

Українська кінематографія на теперішній час має низку безперечних досягнень як художнього, так і технічного порядку. Це дало їй можливість не лише поступово задовольняти наш український внутрішній ринок продукцією своєї виробництва, але й вийти на світовий кіно-ринок. Років 3—4 тому ми були цілком безпорадні в цій галузі. Наші кіно-фільми були такі недосконалі щодо свого технічного й художнього оформлення, що їх навіть відмовлялись демонструвати радянські кіно-театри. Тепер же ми не тільки завоювали внутрішній ринок, де наші кіно-фільми дають збори іноді в два рази більші, ніж різні закордонні бойовики, але з безперечним успіхом вийшли і на закордонний кіно-ринок.

Фільми українського виробництва з цілковитим успіхом просуються не лише в країні центральної Європи (Німеччина, Австрія, Чехословаччина), ба й в низку інших країн, а також і в Америку. Останнього часу українськими кіно-фільмами почали цікавитися держави Скандинавії, Прибалтики, Іспанія, Португалія то-що.

Минулого року наші експортні опера-

ції з закордоном виносили незначну суму—20 тисяч карбованців. На поточний 1928/29 операц. рік експорт кіно-картин українського виробництва намічено за планом на 150 тисяч карбованців, себ-то зріст, таким чином, визначиться цього року в шість з половиною разів проти попереднього року. До того ще сума ця, що її запроєктовано до експортних операцій на поточний рік, абсолютно реальна й мінімальна.

Беручи до уваги всі можливості, треба сподіватися, що в майбутньому експорт кіно-картин українського виробництва буде що-року безупинно збільшуватися. Виходячи із цих міркувань, в п'ятирічному перспективному плані розвитку української кінематографії, таке збільшення експорту наших кіно-фільмів і передбачено.

Експорт українських кіно-картин протягом майбутнього п'ятиріччя видно із такої таблички:

1928/29 р. на 150.000 крб.	1929/30 р. 225.000	1930/31 р. 350.000
1931/32 р. 525.000	1932/33 р. 800.000	

Продаж наших картин на екрани закордону буде для нас не тільки найважливішим джерелом придбання закордонної валюти, так потрібної нам, тоб-то фактором економічним, але й фактором культурно-політичним. Це безперечно. Наша радянська кінематографія, второвуючи собі з величезними труднощами і боротьбою дорогу до масового трудового глядача капіталістичного закордону, пророблює також і величезну агітаційну роботу. Радянське кіно є наймогутнішим і наочним знаряддям пропаганди культурних досягнень як Радянської України, так і всього Радянського Союзу.

Фільмар

ПРО ФОТОПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ.

Питанням фото та фото-промисловості до останнього часу у нас не приділялося майже ніякої уваги, і лише нещодавно Наркомос України т. М. Скрипник у своїй чималій статті про радянське фото та його перспективи притяг увагу широких кол радянської громадськості до цієї галузі нашої промисловості.

До війни в колишній Росії фото-промисловість була в початковому стані. Існувало кілька невеличких приватних фабрик фото-платівок, а що до фото-паперу,—то він дозвився виключно з-закордону. У нас на Україні в сучасний момент фото-промисловість фактично представлена єдиною виробничою організацією—кооперативно-промисловим товариством «Фото-Тех-Пром».

Товариство «Фото-Тех-Пром», що організувалося ще в 1924 р., поставило собі за завдання—організувати фабрику фото-платівок та фотографічного паперу. В серпні 1926 року товариство одержало з-закордону од відомої Дрезденської фірми Августа Кебіга першу партію устаткування для своєї фото-фабрики. Наприкінці 1926 р. товариство відкрило в Києві першу на Україні фабрику фото-платівок, а в 1927 році першу в СРСР фабрику фотографічного паперу.

Перші місяці праці фабрики фото-платівок були досить несприятливі для товариства, бо ринок ще не знав продукції цієї фабрики й більшість споживачів ставилася до неї з де-якими упередженнями.

В середині 1927 року фабрика фото-платівок, в наслідок напруженої праці, змогла викинути на ринок цілу низку стандартної якості фото-платівок. Висока якість продукції з середини 1927 року, природно, викликала збільшений попит на продукцію фабрики з боку споживачів. На кінець 1927 року фото-платівки товариства були вже загально визнаними на ринкові.

Починаючи з травня 1927 р., в момент найбільш гострої кризи на ринкові фото-паперу, за допомогою випуску фототехпромівських карток, криза на ринкові фото-паперу одразу-ж частково була послаблена. З кожним місяцем товариство все збільшувало, розпочате в незвичайних розмірах, як ми вже сказали, виробництво фото-паперу. І вже в серпні 1928 року товариство переробило в порівнанні з

відповідним періодом минулого року в десять разів збільшену кількість сировини.

Основний ринок збуту продукції товариства є український, що на ньому воно збуває свою продукцію через Київський Союзпромкоп за генеральною угодою, і частково через Червоний Хрест та аптеко-управління. Крім українського ринку товариство зв'язане збутом своєї продукції з Кавказом, Кримом, Туркестаном та іншими віддаленими районами.

За підрахунками спеціалістів загальна місткість українського ринку досягає 3.500.000 карбованців на рік, що з них на долю фото-паперу припадає 2.100.000 крб., на долю фото-платівок—1.200.000 крб. і решта 200.000 карбованців—на долю хемікалів та різного фото-приладдя.

Коли обрахувати тільки місткість українського ринку по фото-платівках та фото-паперу, то доводиться одмітити, що фото-промисловість України поки що представлена тільки єдиною Київською фото-фабрикою Фототехпрому. Попитові на 3.300.000 карбованців наша промисловість представляє свою пропозицію в розмірі не більш 200.000 карбованців. Порівняння цих чисел говорить за ті великі перспективи, що їх має наша радянська фото-промисловість, зокрема, фото-промисловість України.

Гостре питання в наших умовах—це питання про поширення фото-аматорства. Не дивлячися на тяжіння до нього широких трудових мас,—позиювати кадри фото-аматорів дуже важко через дорожнечу фото-матеріалів та відсутність в продажу фото-апаратів.

На питання радянського фото і щільно зв'язані з ним питання розвитку фото-промисловості нам треба звернути максимальну увагу широких кол радянської громадськості. Про це так само мусять поміркувати й керівники нашої промисловості. Попит широкого ринку на фото-продукцію мусить бути задоволений і до того-ж задоволений за рахунок пропонувань нашої власної продукції. Перспективи розвитку нашої фото-промисловості на ближчі роки дуже й дуже сприятливі. Але чи буде їх використано?

Ось питання.

А. Свирський

„АРСЕНАЛ“

*Що-дня іду повз Арсенал.
Ще мла спадає білим полем,
А над закованим півколом
Потужний шириться сигнал.*

*І відгук падає смолою
На серце злякане чив?
А за високою луною
Широке полум'я встав.*

*І синім струмом розіп'ята,
Заслухана в залізній дощ,*

*Ся оїть закована гармата
На перехресті чорних площ.*

*І ось нестриманим міражем
У кам'яниці сніговій
Зірвався дикий буревій,
Чітким закований метражем.*

*І відблиском фантасмагорій
Міражні миготять бої,
Куди накреслено суворі
Шляхи, республіко, твої!*

*І в прадідівському тумані,
Де серце злякане чивсь,
Переді мною на екрані
Широке полум'я встав.*

*А над закованим півколом
Високий падає сигнал,
І мла спадає білим полем.*

Що дня іду повз Арсенал.

Марія Причара

НА ФАБРИЦІ ЗВУКУ

Знімання „німого“ фільму, як відомо, річ дуже галаслива: свист, команди через рупори, розмови артистів, „плювання“ прожекторів, монтаж декорацій зі стуком молотів, шипінням пил та іншими неодмінними атрибутами—огаке оточення, що в ньому відбувається знімання фільмів, що ми їх звикли бачити на екрані.

Цілком інакше повинно бути в павільйоні, де знімають звуковий фільм. Там повинна бути найбільша тиша і єдині звуки, що мають право лунати — це ті, що мають бути записані на плівку. Кожний сторонній звук, посилений відповідним чином, може тільки поспувати плівку, а значить і звуковий фільм.

Знімання звукових фільмів широко поставлено в Америці, де, як відомо, недавно побудовано фабрику звукових фільмів фірми Фокс і де такі-ж фільми ставить фірма Парамоунт.

Перша річ, що дивує одвідувача на фабриці звукового фільму, є міцно освітлений „плац“, де працюють артисти. Це яскраве світло походить від великих ламп нагрівання на спеціальних рефлекторах. Ці лампи дають багато тепла, що його важко було-б, коли-б на фабриці не було спеціальних апаратів, що охолоджують і підтримують нормальну температуру.

Над головами артистів поза полем зору „батареї з камерами“ повішено мікрофони, що чутливо реагують на найслабші звуки голосів артистів і передають ці звуки „посилувачам та „записувачам“.

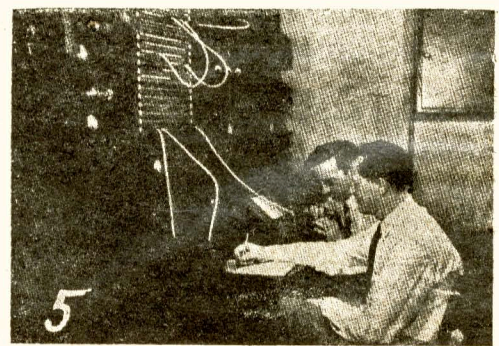
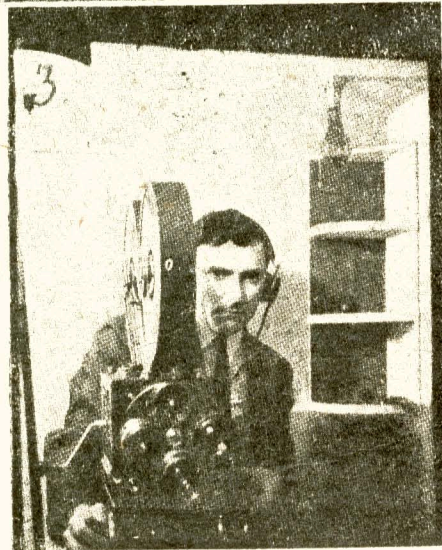
Недалеко від плацу, де працюють артисти,—дві чудернацькі металеві істоти, подібні до „танків“, що повзуть на гніздо кулеметів серед колючого дроту. Їх таки дійсно, на жаргоні кіно-артистів Голівуду, називають танками, але не за їхній зовнішній вигляд, а за спосіб, за яким вони пересуваються.

В „танках“ стоять камери, тоб-то кіно-апарати. Їх збудовано з відповідного матеріалу, що не пропускає звуку, щоб шум камери не дійшов до мікрофонів. В одній зі стін „танка“ зроблено вікно з подвійним шклом, за цим вікном оператор працює з своїм апаратом. Дотепний механізм підтримує ритм знімання в цілковитій згоді з реєстраторами звуку, розташованими в іншому місці будинку. Оператори носять телефонні навушники, що допомагають їм відгукатись на інструкції людини, що сидить коло „командного столу“.

Ні „командному столі“ змонтовано лампи різних кольорів, „припинювачі“ та телефон для зв'язку. Оператор в постійному зв'язку з кожною частиною механізму, що реєструє продукцію, і може давати інструкції цим частинам за допомогою світляних сигналів.

Поза полем знімання, але так, щоб з неї можна було все бачити через вікно з подвійним шклом, розташовано „камера спорідненості“. В ній сидить техник, якому доручено контролювати „обсяг“ та „модуляції“ зареєстрованих голосів. Гучномовець дає йому можливість чути все, що говорять на кону, і коли артист говорить надто голосно або високим тоном, чи навпаки, техник відповідно регулює посилювання.

Інший орган в послідовності механізмів, що синхронізують звуки та фотографію це—„реєстраційна камера“, де голоси записують на диск або на фільм. Цей орган—серце всієї системи, бо саме тут фотоелектричні клітини, чутливі до світла, перетворюють слабкі коливання електричних хвиль, що їх посилюють мікрофони, на тонкі лінії р зноі

інтенсивності і записують їх на фільм. Пізніше, коли копії фільму проходять через проєкційні апарати театрів, ці тонкі рисочки перетворюватимуть світляні промені на слова, що їх посилюватимуть в свою чергу гучномовці, розташовані за екраном.

Залю посилювання в принципі є єдиною частиною реалізаційного механізму, що працює автоматично. Залю заповнено силою коштовного приладдя та струменту, що його спроектували та збудували висококваліфіковані вчені Америки. Перед тим, як реєструвати якусь сцену, інженір фахівць регулює складну машину, після чого вона працює автоматично, а оператор „командного столу“ тільки міняє посилювання в залежності від потреб „знімання звуків“.

Померой, фахівець Парамоунту в справах звукового фільму, цілковито зв'язав у часі або, як кажуть, „синхронізував“ для роботи в павільйоні апарати для знімання фотографії та апарати для знімання звуків, що їх відокремлено товстими стінами.

Для кожного шматка фільму, що проходить через апарат за об'єктивом фотокамери, є відповідний шматок фільму із записаним звуком в залі для реєстрації звуку. Вони повинні цілком відповідати один одному в часі, бо коли-б один з апаратів збився з регулювання, то звуки не відповідали-б рухам та грі артистів.

Цей точний синхронізм додержують під час знімання, як і під час демонстрування фільму на екрані.

Фірма Парамоунт в найближчому сезоні має випустити сорок звукових фільмів.

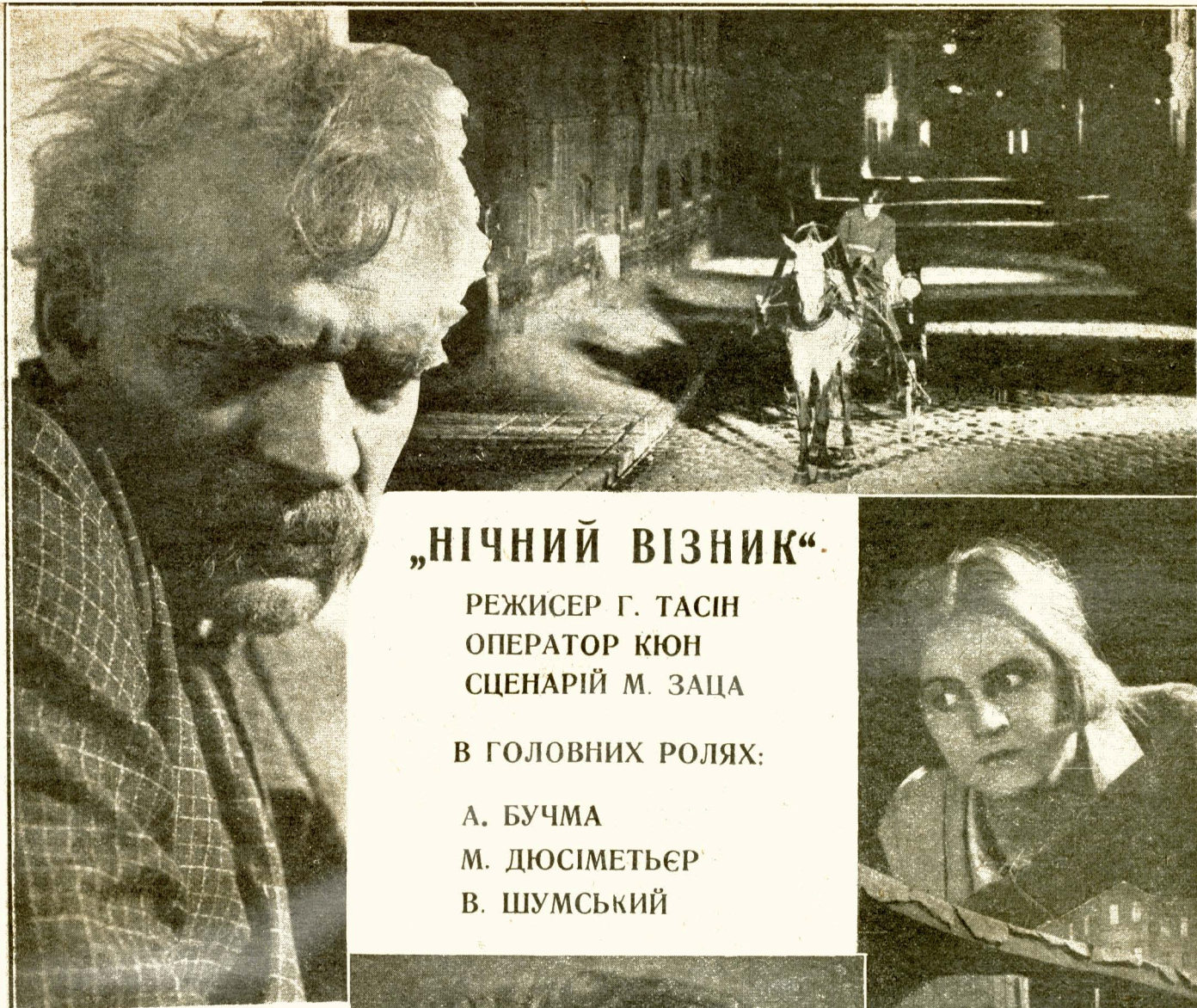
1) Артистка Мері Бріан під мікрофоном.

2) Фахівці регулюють мікрофон та освітлення перед зніманням.

3) Оператор у „танку“ за товстим шклом.

4) Командувач перед „командним столом“ слухає й бачить все у повній тиші. Він посилає накази через світляні сигнали.

5) „Синхронізаційний стіл“ регулює силу звуку й може з дзичання музи зробити рев слона.

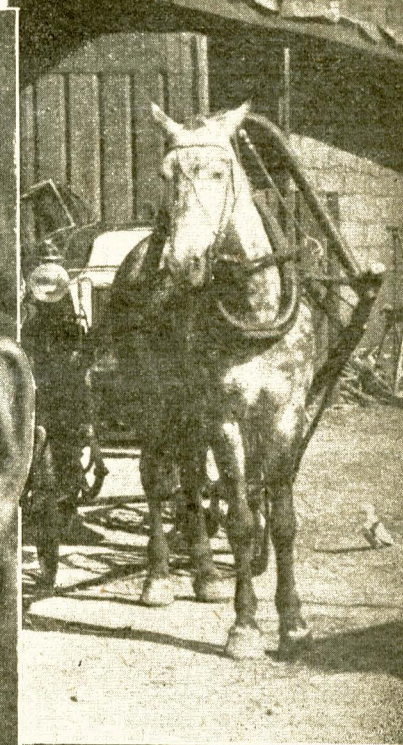

„НІЧНИЙ ВІЗНИК“

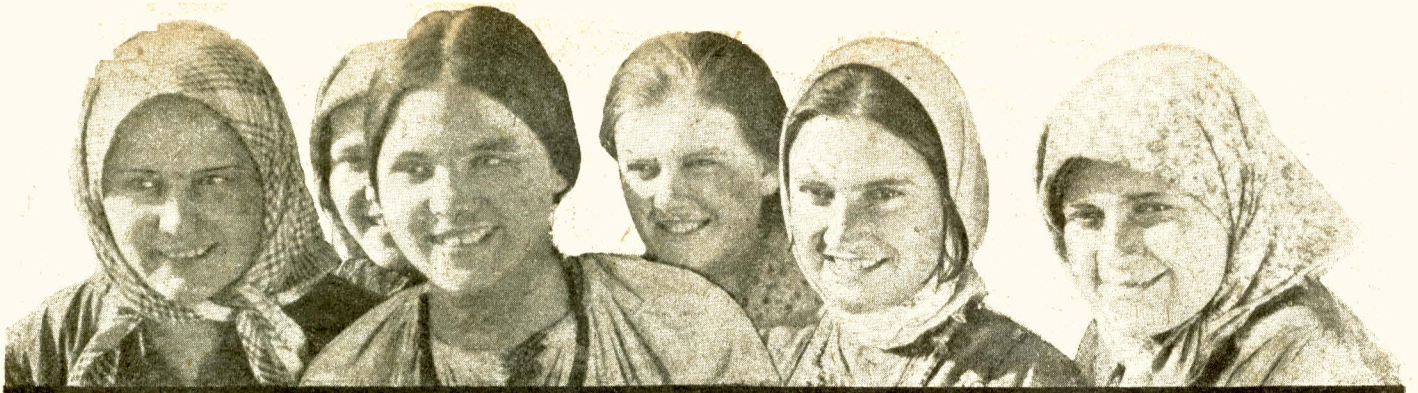
РЕЖИСЕР Г. ТАСІН
ОПЕРАТОР КЮН
СЦЕНАРІЙ М. ЗАЦА

В ГОЛОВНИХ РОЛЯХ:

А. БУЧМА
М. ДЮСІМЕТЬЕР
В. ШУМСЬКИЙ

На фото: в горі — арт. А. Бучма;
збоку праворуч — артистка
М. Дюсіметьер; унизу ліво-
руч — арт. Шумський Посере-
дині — режисер Г. Тасін.

ДВА ФІЛЬМИ

Найважче, безумовно, зробити просто пристойний фільм. Той пересічний середній фільм, що, не відкриваючи нових, незбагнених і неосяжних часом, обривів для кіно-мистецтва, не був би й безсилою та вульгарною кіно-крутаниною, насиченою чи то жалюгідною неправдию, чи то огидним несмаком. Проте, на таких двох контрастах живе радянське кіно. Довженко й Пудовкін поряд із цілою низкою „кіно-крутильщиків“, неписьмених та бездарних.

Молодість радянського кіно-мистецтва є виправданням, але тимчасовим, для такого явища. Ми звикли так хутко жити, що ті п'ять-шість років, протягом яких народжувалася і зростала наша кінематографія, видаються нам за цілком достатній термін для виховання і для виявлення кадрів талановитих радянських фільмарів.

Насправді це далеко не так. П'яти років замало, для того щоб нові люди осягнули, та й не тільки осягнули, але й перетравили та перетворили складне й важке мистецтво кінематографії. Тому незадоволення має право на існування, але зневіра й розпач — жодного.

Період боротьби, період внутрішніх катаклізмів ще не минув для радянського, а особливо — українського кіно. Воно не дійшло ще того стану, щоб спромогтися дати завжди рівний з своєї якості, завжди пристойний, що задовольняв би бодай мінімальні вимоги, продукт. Радянське кіно не стандартизувало ще своєї продукції, як ото зробило кіно американське. Якісна стандартизація радянського фільму, вироблення якогось певного середнього типу буде ознакою, що боротьба за справжнє радянське кіно кінчається, що здобуто вже основну тривку базу, з якої почнеться даліше планомірне зростання.

Чи маємо ми право вже тепер говорити, що коли не всією базою (базою, розуміється, творчої вмистости, а не фінансовою то-що) вже опанували, то хоча б більшою її частиною, і то опанували не поодинокими наскоками, а планомірним наступом?

Остання українська продукція дає на це досить певну відповідь. Не тільки поодинокі, завзято сміливі прориви на вищі шаблі кінематографії, як от роботи О. Довженка, але й планомірне здобуття того рівня кінематографії, що задовольняє і, навіть, культивує смаки радянського кіно-глядача, почалося і має безумовну

тенденцію розгортатися, охоплюючи все більше людей, все більше фільмів.

Як приклад того, що радянське кіно ще до недавнього співало голосом хлопчика, зриваючись, захрипаючи, півників пускаючи, можна взяти справи з фільмами, що темами їхніми було сучасне село й горожанська війна, Обидві теми — надзвичайно важливі, відповідальні, багаті, розмаїті. Проте, про картини з горожанської війни почали говорити призириливо — „ах, знову ота війна“, а про картини селянські — „та хто їх дивитиметься?“ Обидві таки було безнадійно скомпромітовано.

Шабланові батальні сцени й чесотні, або-ж навпаки грізно демоничні пейзажи метушилися на екрані, говорячи „ідеологічні“ слова, а насправді, наївно фальсифікуючи оцю ідеологію.

Ідейний зміст отаких картин мав і відповідне оформлення своє. Фальсифікації ідеології відповідала фальсифікація кінематографії. Така путь по лінії найменшого опору накреслювалася не лише через нерозуміння справжніх потребних форм для реалізації в кіно справжньої ідеології, але й через невміння, через недосвідченість то-що.

Дві нових картини ВУФКУ, що оце тільки вийшли з виробництва — „Бенефіс клоуна Жоржа“ (реж. Соловйов) та „Новими шляхами“ (реж. П. Долина), є картинами дуже симптоматичними. Вони свідчать, що глибина тем, які взято для цих фільмів, невичерпана і недосліджена. З цих тем найчастіше збирали лише шумовиння. Тепер-же почали їх промацувати глибше.

І найвітнішим є те, що обидва ці фільми в жодному разі не можна називати „відкриттям Америки“. Справжні Колумбові подорожі в високу кінематографію, як от О. Довженка, трапляються рідко та їх і не може бути багато; частіше режисери творять „у міжнародньому масштабі“, не помічаючи, що розмах їхній не більший за видкоколо з провінційної дзвіниці.

„Міжнародньо - планетарних масштабів“ немає в обох картинах. Це свідчить, значить, за їхній хист. Вони викристалізують своє вміння, збагачують палітру своїх кіно прийомів, упевнюються в своєму ремеслі.

Що до багатства нюансів, що до діапазону кіновміння, цікавіша, безумовно, картина режисера Соловйова. Починаючись, як ексцентрична й гостра буфонато-комедія, беручи за основу свою чуд-

На фото: вгорі — група дівчат з фільму „Бенефіс клоуна Жоржа“; внизу — актор Надемський в ролі клоуна.

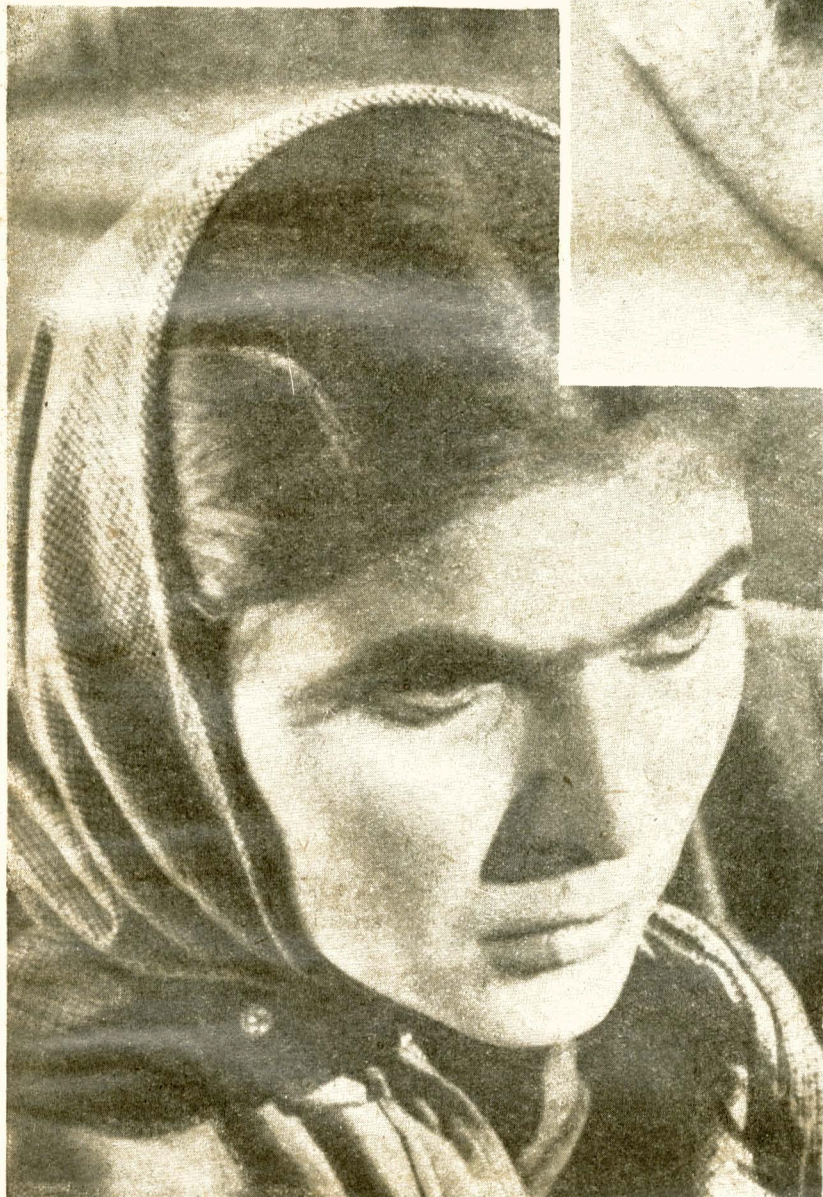
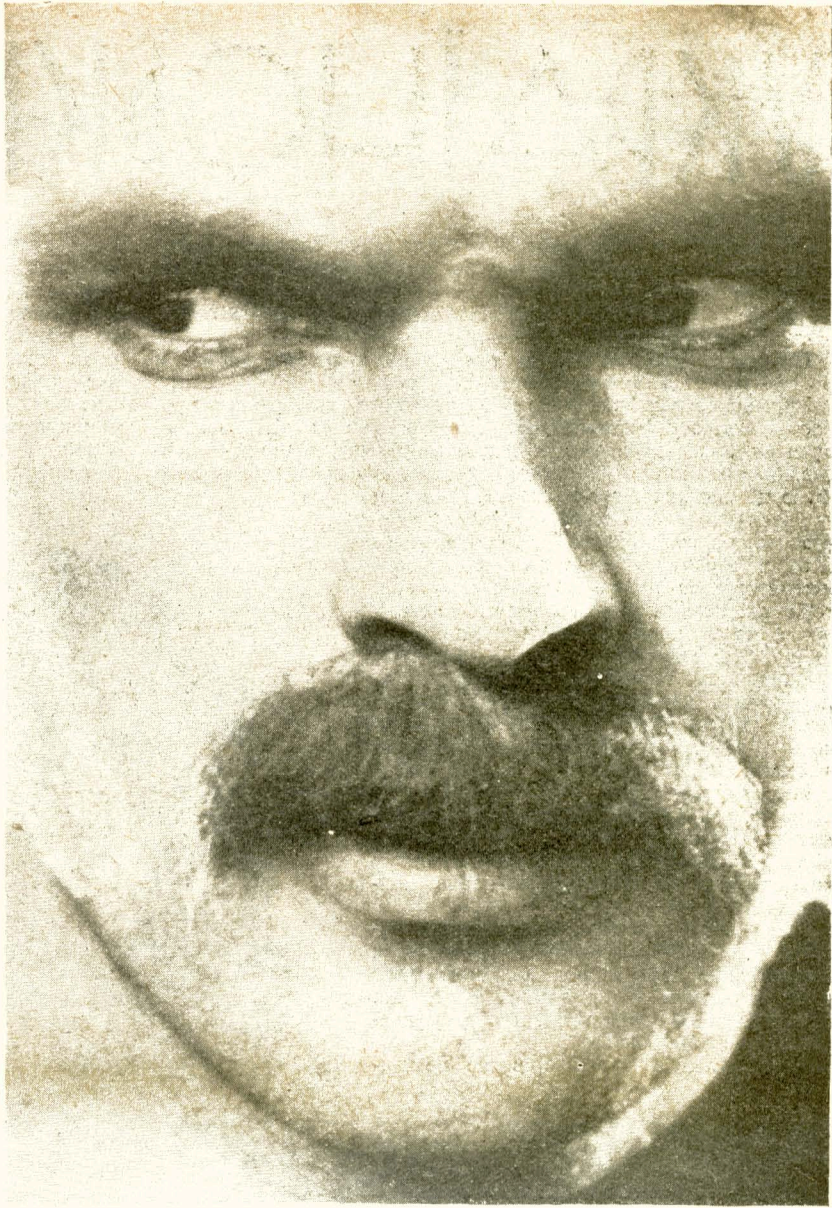
ний і дивний анекдот (розуміючи його не як сміховинку, а як чудний випадок); учуднюючи таким чином і саму тему горожанської війни, „Бенефіс клоуна Жоржа“, через шабель авантюрно-пригодницьких моментів, доходить до трагічності балади, до ліричності у своїх останніх акордах. Від салдацької польки до жалібного, замисленого маршу—ось як звучить „Бенефіс клоуна“.

Така внутрішня музика німого фільму свідчить за те, що режисер продумав і прочув свою роботу. Сценарій не стояв перед ним, як чужа й ворожа сила, а навпаки—органічно переломлювався й виповнювався формою в свідомості режисера.

Проте О. Соловйову довелося стрітнутися з дуже небезпечним матеріалом. Ми казали вже про скомпромітовану нездарами й неуками тему горожанської війни. О. Соловйов реабілітував її, але традиція подачі в кіно цієї теми тяжила іще над ним. Звідси й слабші моменти авантур Жоржа в штабі білих, не цілком удалий селянський типаж. О. Соловйов, як видно, лише поверхово знає українське село.

Актор М. Надемський довів, що скупість кіноактора є чи не найбільшою запорукою його виразності. Роль клоуна—одна з найбагатіших і найстриманіших в той самий час його ролей.

Режисер П. Долина був у далеко гіршому стані що до своєї роботи, ніж О. Соловйов. Переобтяжений матеріалом, з плескато плакатною трактовкою дієвих людей, з шабланою побудовою сюжету сценарій цього фільму ніяк не був уячним для глибокого, справді художнього оформлення його в фільм. П. Долина мусив переборювати сценарій, що в його сухі, схематичні рамки було дуже

На наших фото: вгорі — артист Сващенко в ролі голови селяради з фільму „Новими шляхами“ що його поставив П. Долина; внизу — артистка Данільцева в тому ж фільмі.

важко вкласти повноцінний, не лозунгово абстрагований зміст. Режисер не зміг цього, не з своєї, безумовно, вини, цілком зробити. Сухий кістяк агітки досить чітко промацується крізь живе м'ясо художнього фільму. І так опинився оцей фільм десь поміж агіткою та художнім фільмом.

Проте, „Новими шляхами“ є саме той етап, що щільно наближує радянський селянський фільм, примітивний до цього часу й поверховий, до справжнього художнього фільму.

Потрібної і жаданої глибини немає в „Нових шляхах“: надто багато відповідей на надто багато запитань спробували в цьому фільмі дати.

П. Долина вклав у цей фільм своє знання українського села, своє вміння і свій такт, і це витягло „Новими шляхами“ з сухих лабетів сухої агітки. Безумовно, фільм оцей є досягненням українського кіно в важливій і занепалій справі—в справі творення фільмів про сучасне українське село.

Молодий оператор О. Лаврик, працювавши за неймовірно важких умов знімання на природі, з честю вийшов із цього становища. Іспит на звання оператора-майстра він склав.

Отже обидві ці картини є й досягненням і придбанням української кінематографії. Вони—щасливі симптоми того, що українське кіно набуває певної і міцної бази для своєї роботи.

М. Буш

УКРАЇНСЬКИЙ

Для журналіста нема важких тем, для нього є лише твердий голос редактора, що без заперечень вимагає приготувати статтю на певний термін.

Інакше стоїть справа з журналістами, що працюють в спеціальній пресі, а зокрема в кіно-пресі.

Що може бути важчого за тему про кіно-актора, та ще в розрізі української кінематографії.

Українське кіно ще й на сьогодні ставить питання про проблему кадрів у кінематографії, що їй ще не розв'язано і навіряд чи буде розв'язано в найближчий час. Одно-ж з найскладніших питань, що стоїть перед українською кінематографією, це питання про кіно-актора. Кіно-виш—Одеський технікум збанкрутував і показав повну неспроможність виховати кіно-актора, але час не терпить і українська кінематографія, що не змогла створити актора так званим „лабораторним шляхом“, пішла за актором шляхами найменшого опору, а саме до театру.

Дійсно, всі ті теоретики театру і кіно, що кричать на всіх перехрестях, ніби-то між Великим Німим та театром немає нічого спільного, помилилися і помилилися з самих перших кроків.

Молода українська кінематографія, покликавши актора з театру, змогла в найкоротший час створити не тільки так званих „улюбленців“ та „зорь“, а й цілу низку кіно-акторів, що вже досягли певної майстерності.

Театр на цей раз став обкраденим вихователем з тої простої причини, що актор після багатогранної гри перед апаратом дуже рідко повертається під затінок картонних декорацій та до хрипкого шептання суфльора, що загубив голос.

Перелік наших кіно-акторів ще не до-

сяг грубеньких шпальт, розкиданих на папері, як вірші плодовитого поета. Цього поки що немає, але кілька імен вже завоювали собі популярність не тільки у нас на Україні, але й змо-

гли пройти у всі кінці Союзу, зазирнувши й закордон.

Піонером у цій справі був Бучма.

Близкучий театральний актор кращого революційного театру „Березіль“, він, в короткий час покінчивши з театральні-ігровими традиціями, створює цілу низку незабутніх екранних образів.

Театр лишився без Бучми, зате кіно пощастило знайти справжнього актора, актора, що примусив мертвий целулойд заговорити мовою справжньої акторської гри.

Так само з'явилися Надемський і Сващенко, два актори, що повз них неможна пройти, два актори, що своєю грою допомогли створити „Звенигору“ й „Арсенал“.

Коли Сващенко захоплює глядача своїми палкими очима і молодим вогнем, то Надемський дивує й викликає

На наших фото—вгорі з лівого боку актор Бучма, відомий широкому загалові з численних картин, нижче—актор Лісовський (знімався в „Законах Шторму“, „Цементі“ то-що); внизу—актор Шумський (знімався в „Бурі“ „Напередодні“ то-що); в колі—актор Кошовський, відомий з картин „За стіною“, „Джими

КІНО-АКТОР

ленькі ролі, зроблені дбайливо й просто, не проходять повз глядача і залишають враження не аби-якої майстерності.

Буває іноді й так, що наш молодий

кіно-актор кидається й метушиться поміж кіно й театром, щоб зрештою прийти все-ж до кіно.

Такий Кошевський.

Після кількох вдалих ролів у кіно, він знов у театрі, але там він буде доти доки могутній голос кіно-апарату не покличе його до себе.

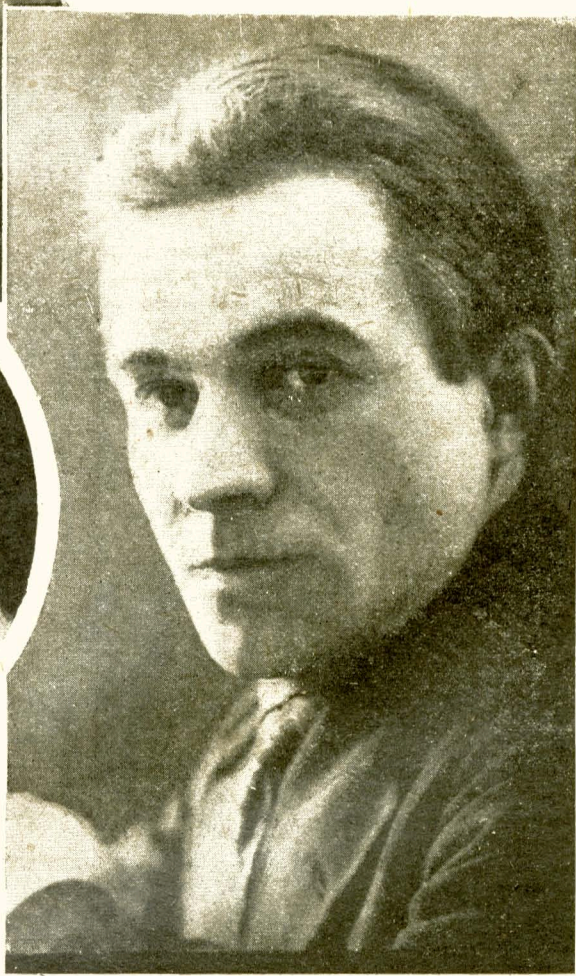
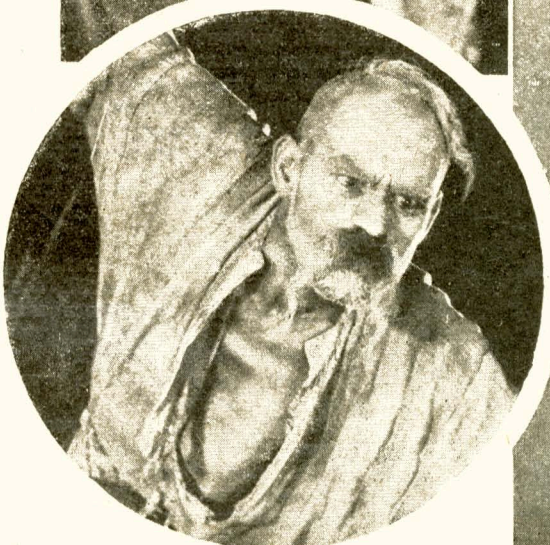
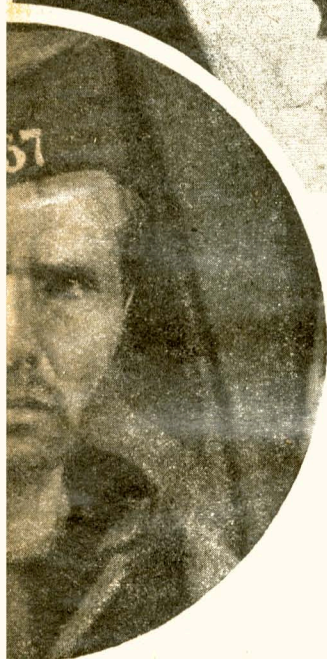
Справжній молодняк в театрі й кіно—це Масоха й Шагайда: у них все в майбутньому; ролі їх ще не вкладені в карбовані рямці справжньої кіно-гри, але те, що вони всигли дати для екрану, вже говорить про блискучі можливості цих молодих майстрів.

Ось ніби-то і все, ніби-то і весь перелік імен, але він далеко не повний, бо що дня з'являються все нові та нові кадри в нашій кінематографії, намагаючись заповнити пусте місце. Може не всі вони залишаться в кіно, може серед них є зайвий баласт, але все-ж можна з певністю сказати, що проблема актора в українській кінематографії буде розвязана й уже розв'язується. Звичайно, питання інше, якими шляхами піде це розв'язання.

Єдине негативне явище, що ми його спостерігаємо тепер в українській кінематографії—це відсутність сталого кадру жінок-акторок. Про це ВУФКУ треба було б подумати й прикласти всіх зусиль, щоб і в цій ділянці не було прогалини. Адже, коли Одеський технікум не дав нам акторів і акторок, особливо акторок,—то це ще не значить, що на Україні не можна знайти хороших талановитих жінок-акторок.

Від редакції. Не обмежуючись цією поверховою статтею, журнал „Кіно“ в дальших номерах докладніше висвітлюватиме роботу українського кіно-актора.

Л. Френкель

захоплення різноманітністю своїх екранних масок. Особливо яскраво й барвисто він дав образ клоуна в своїй останній ролі в картині „Бенефіс клоуна Жоржа“.

Артист Замичковський прийшов у кіно вже старим і тільки своєму великому талантові він мусить бути вдячний за такі ролі, як роля батька у „Двох днях“.

Кіно-епізоди — один з найтяжчих жанрів у кіно взагалі. Що може бути відповідальнішим й тяжчим, як промайнути в картині на якихось 20-ти метрах і на протязі їх примусити глядача думати про себе й чекати появи цього обличчя знов на екрані?..

Такий Лісовський і, части Шумський. Їх ма-

Гіггінс“); з правого боку—вгорі заслужений артист І. Замичковський, нижче — актор Сващенко (знімався в „Звенигорі“, „Арсеналі“ й „Новими шляхами“); внизу—актор Надемський („Бенефіс клоуна Жоржа“ то-що); в колі—артист Шагайда („Перлина Семіраміди“); посередині в колі—актор Масоха („Напередодні“).

КАСА СЦЕНАРИСТОВА ТИШЬ

В кожному мсті, зокрема і в нашому, є чимало людей, що все своє життя насичують мріями про високу мистецьку славу. На яку вони претендують лише самим фактом свого ледачого існування. Ви зустрінете композитора в замріяній позі та зачіскою Бетховена, зустрінете артиста, ампула якого ходити вулицею, наслідуючи одіж і рухи всіх вилатних артистів. Є прихильники й таких талантів.

Але Саша Моргун був багато геніальніший. Це—синтетичний митець. Він одночасово сполучав у собі й поезію, й малярство, й драму, й музику. Фах у нього зароджувався ту-ж мить, як висловлювала своє уподобання його нова знайома.

— Ви любите музику? От шкода, що у вас нема піаніно. Я-б вам зараз загравав одну з своїх останніх речей...

Друга вже захоплювалась поезією. І в Саші з'явився восьмий том поезій, невиданих ДВУ. Для зразка він міг продекламувати один з „своїх“ віршів:

„У профіль Джоконда, хто ти ен face?

Що розлучає й еднає нас?“...

Але Валя любила малярство й з нею Саші довелося зазнати найбільше клопоту. Вона висловила бажання, щоб Саша намалював її портрета. Саша відповідно вив'язав краватку, скинув з толстовки пояса й з'явився з малярською скринькою. Та в нього не з'являлось „надхнення“ малювати. Сеанс він відклав до іншого разу, запропонувавши піти на кіно-сеанс.

Валя любила й кіно; вона нічого не мала-б проти того, щоб самій стати кіно-зіркою. Зачіску й посмішку вона наслідувала в Таут-Корсо, а одяг—у Сонцевої. Але поки що позувати їй довелося лише перед фотографами на власні замовлення.

Світло в залі згасло.

„Кобила в Едемі“, режисер... оператор... сценарист — С. Моргун.

Дух захопило Саші від несподіванки, пальці затремтіли, але до них уже з подвійною силою прилипли пальці Валі.

— Сашечко, ви написали цього сценарія?!.. Яка красота!..

Саша, перевівши дух, обмежився скромною відповіддю „я бачите“, в той час, як у голові йому роїлись якимись далекими асоціаціями моменти задуму цього сценарія, опрацювання його ночами, й нарешті він бачить свій твір власними очима на екрані. „Яка красота!“... Хіба не мав він права викликати таке захоплення й приязнь майбутньої кіно-зірки?! Зворушений справедливою оцінкою свого таланту, Саша шановно поцілував Валі руку.

Валя раювала! Крутилась на стільці, ніби там був сталевий шпінтик, болісно реагувала на кожну прикру ситуацію...

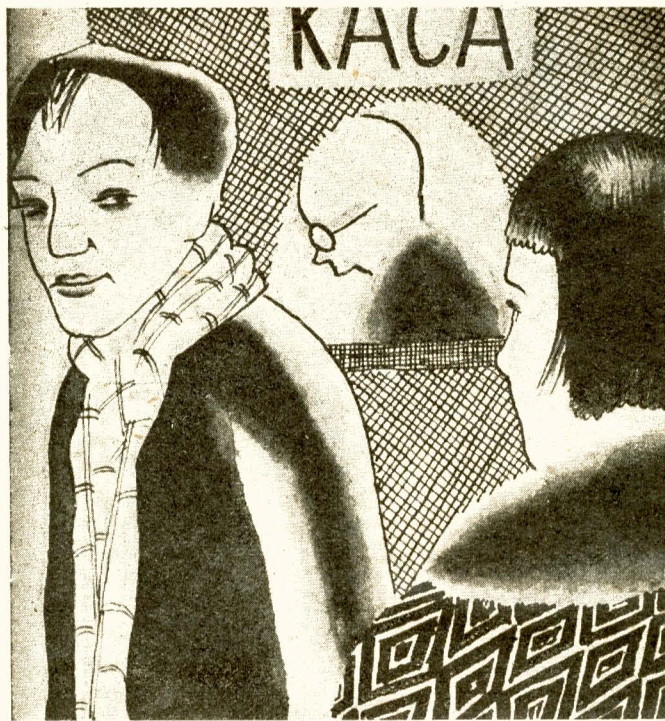

...Але в нього не з'явилося надхнення...

— Як багато ви, мабуть, пережили? Ця кобила така трагічна!.. А скільки ви одержали за неї?

Саша пригадав, що він одержав щось біля п'ятисот крб. з тисячу ще йому належить та відсотків карбованців сто за сьогоднішній вечір.

— Так ось чому вам не хотілось сьогодні малювати!.. Ах,

...Будь ласка... Я не нахаба...

ви-ж, смиреннику! Нічого не хотів мені сказати...

Валя жартівливо торкнулася пальцями Сашового вуха.

Тієї ночі Саша довго не міг заснути від хвилювання. З двох боків фортуна на нього сипнула таким щастям, що аж душно й муляк було на ліжку. Йому самому не вірилось, що він міг написати такого вдалого сценарія.

Вранці, прибравши вигляду, який має кіно-сценарист на ілюстраціях „Кіно-Журналу“, Моргун пішов до Кіно-управи. Йому тут належить одержати гонорар за сценарій „Кобила в Едемі“.

— Моргун! П'ятсот карбованців ви одержали авансом, п'ятсот при здачі сценарія...

— Так, так!..

До каси Саша з'явився в повному розквіті своєї слави. Тут уже стояли в черзі кілька людей, але Саша мав дуже замало часу, щоб рахуватись з якоюсь мізерією. Він подався напролом.

— Е, ні, товаришу, в чергу...

— Ви розумієте, що на мене авто очікує?!..

— А нас он робота же!

Проте, поминувши кілька жінок у спеціалізі, Саша став у чергу за миршавим мужчиною, обличчя якому було вкрите шпилькуватою рослинністю.

Але Саша був надто захоплений б ізькою перспективою виплати, щоб зважати на неї. Ось зараз, тільки відійде цей миршавий, як у Сашових руках зашелестять червінці. Скоріше-б відходило опудало! За що тільки може одержувати гроші така потвора?

Потвора, підійшовши до віконечка, несміло буркнула:

— Сергій Моргун. Тисячу карбованців...

Серце Саші впало в шлунок. Руки обвисли, як мокрі віхті. Повернувшись з болісною посмішкою до жінки, він хрипло кинув:

— Ви дуже турбувались про свою чергу... Будь ласка, я—не нахаба.

О. Цейс

Новий фільм Пудовкіна „Нащадок Чингіс-Хана“, як і перші його постанови, є цінний внесок до скарбниці радянської кінематографії.

Використовавши теми 1905 р. та Жовтневої революції („Мать“, „Кінець Санкт-Петербургу“) — В. Пудовкін взявся за третю велику тему, присвятивши свій новий фільм революції на Сході й боротьбі проти імперіялізму.

Пудовкін — майстер фільмів соціального значіння — фільмів, що в них персонажі під мистецькою рукою режисера стають яскравими символами класів, що борються. Тема національно-революційної боротьби далекого монгольського народу проти англійських інтервентів подана ним значно глибше ніж це робилося до цього часу у фільмах Держкінпрому або Арменкіно.

В „Нащадкові Чингіс-Хана“ Пудовкін вдало вжив типовий для нього засіб кіно-показу — сполучення побутового реалізму з картинами символічного характеру, що в цьому фільмі відіграють роль своєрідних кінематографічних метафор і патосом своїм прикрашають це кіноповідання.

Але-ж в картині є й дефекти. Перш за все з сценарного боку вона не досить переконує. Окремі частини фільму випадають із загального плану побудовання. Так, наприклад, сцени, де англійський генерал одвідує будійський монастир, мало зв'язані з загальним розгортанням сюжету.

Та все-ж, не дивлячись на ці хиби, картина Пудовкіна глибоко хвилює й захоплює.

Як і завжди фотографія оператора Головні — прекрасна. Новий фільм Держкінпрому Грузії — „Елісо“ теж слід розглядати, як велику перемогу радянської кінематографії.

Треба сподіватися, що після „Першого Корнета Стрешньова“ та „Елісо“ Держкінпром вже не зможе повернутися на попередні шляхи мішанського касового фільму. „Елісо“ — перший фільм Держкінпрому, що показує дореволюційний Кавказ не очима російських колонізаторів — різних „Героїв нашого часу“, а очима самих верховинців.

Вже й через це фільм заслуговує на увагу. Але-ж і помимо ідеологічної витриманості в картині є такі художні досягнення, що ставлять її молодого режисера Шенгелая поруч з передовими радянськими кіно-робітниками.

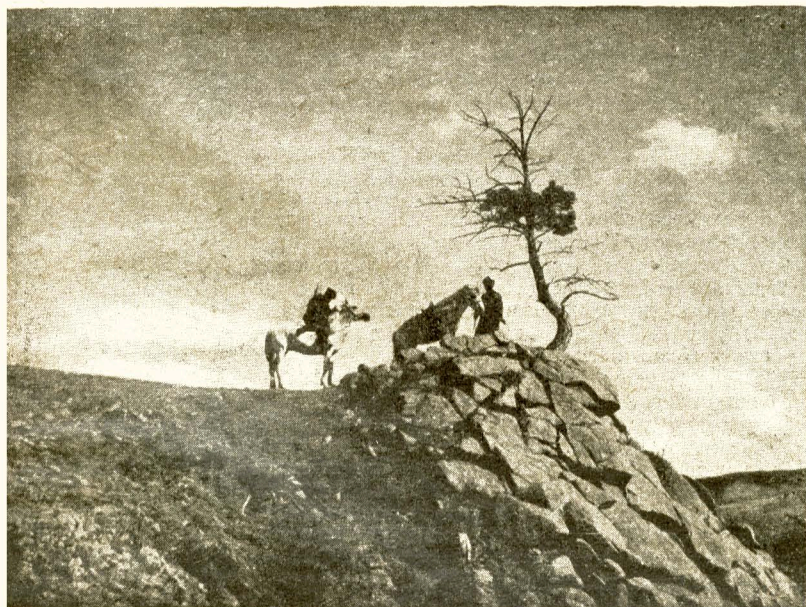
Історію виселення верховинців з рідних аулів розповідає режисер з глибокою правдою і простотою. Фільм з самого початку захоплює глядача і в кінцевій сцені танків над трупом жінки, вмерлої в дорозі, досягає справжнього високого трагізму.

Шенгелая не намагається за всяку ціну знайти нові прийоми кіно-показу, він іде шляхом, що його намітили Пудовкін і Айзенштейн, але-ж вносить у свою роботу своєрідний національний колорит і справжнє почуття.

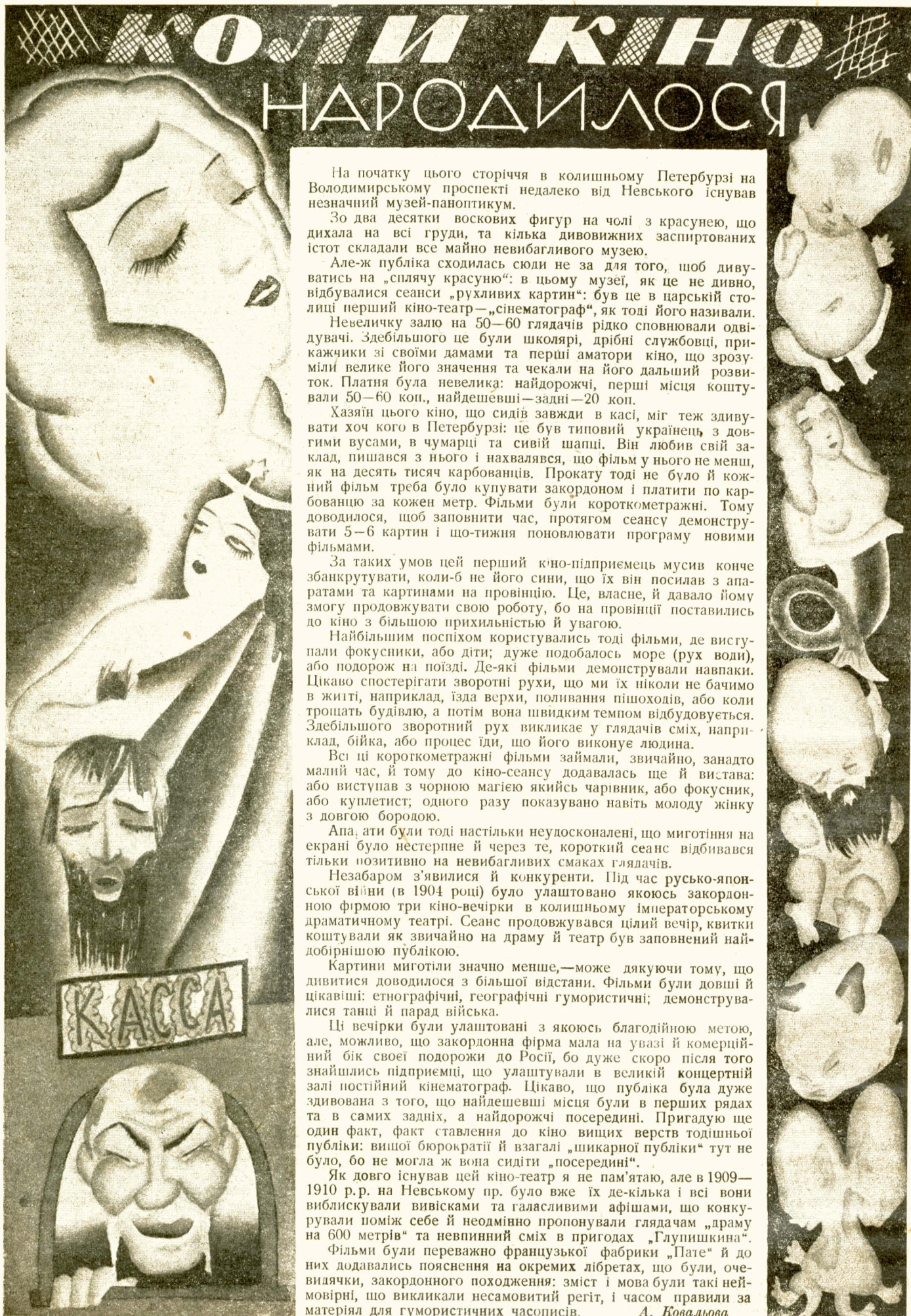
Все це примушує нас розглядати роботу Шенгелая, як велику перемогу національного радянського фільму, особливо тепер, коли екрани заповнюються безбарвними „середніми“ фільмами.

Майже одночасну появу таких картин, як „Елісо“ та „Нащадок Чингіс-Хана“, не можна не розглядати як позитивний зрив у радянському кіно-виробництві.

Альф

Подаємо на наших фото-кадри: вгорі — з фільму „Елісо“ пост. реж. Шенгелая; посередині і внизу — з „Нащадка Чингіс-Хана“ — постава реж. Пудовкіна.

КОЛИ КІНО НАРОДИЛОСЯ

На початку цього сторіччя в колишньому Петербурзі на Володимирському проспекті недалеко від Невського існував незначний музей-паноптикум.

Зо два десятки воскових фігур на чолі з красунею, що дихала на всі груди, та кілька дивовижних заспиритованих істот склали все майно невибагливого музею.

Але-ж публіка сходилась сюди не за для того, щоб дивуватись на „сплячу красуню“: в цьому музеї, як це не дивно, відбувалися сеанси „рухливих картин“: був це в царській столиці перший кіно-театр—„сінематограф“, як тоді його називали.

Невеличку залу на 50—60 глядачів рідко сповнювали одвідувачі. Здебільшого це були школярі, дрібні службовці, прикажчики зі своїми дамами та перші аматори кіно, що зрозуміли велике його значення та чекали на його дальший розвиток. Платня була невелика: найдорожчі, перші місця коштували 50—60 коп., найдешевші—задні—20 коп.

Хазяїн цього кіно, що сидів завжди в касі, міг теж здивувати хоч кого в Петербурзі: це був типовий українець з довгими вусами, в чумарці та сивій шапці. Він любив свій заклад, пишався з нього і нахвалявся, що фільм у нього не менш, як на десять тисяч карбованців. Прокату тоді не було й кожний фільм треба було купувати закордоном і платити по карбованцю за кожен метр. Фільми були короткометражні. Тому доводилося, щоб заповнити час, протягом сеансу демонструвати 5—6 картин і що-тижня поновлювати програму новими фільмами.

За таких умов цей перший кіно-підприємець мусив конче збанкрутувати, коли-б не його сини, що їх він посилав з апаратами та картинами на провінцію. Це, власне, й дало йому змогу продовжувати свою роботу, бо на провінції поставились до кіно з більшою прихильністю й увагою.

Найбільшим успіхом користувались тоді фільми, де виступали фокусники, або діти; дуже подобалось море (рух води), або подорож на поїзді. Де-які фільми демонстрували навпаки. Цікаво спостерігати зворотні рухи, що ми їх ніколи не бачимо в житті, наприклад, їзда верхи, поливання пішоходів, або коли трошать будівлю, а потім вона швидким темпом відбудовується. Здебільшого зворотний рух викликає у глядачів сміх, наприклад, бійка, або процес їди, що його виконує людина.

Всі ці короткометражні фільми займали, звичайно, занадто малий час, й тому до кіно-сеансу додавалась ще й вистава: або виступав з чорною магією якийсь чарівник, або фокусник, або куплетист; одного разу показувано навіть молоду жінку з довгою бородою.

Апа, ати були тоді настільки неудосяконалені, що миготіння на екрані було нестерпне й через те, короткий сеанс відбивався тільки позитивно на невибагливих смаках глядачів.

Незабаром з'явилися й конкуренти. Під час русько-японської війни (в 1904 році) було улаштовано якоюсь закордонною фірмою три кіно-вечірки в колишньому імператорському драматичному театрі. Сеанс продовжувався цілий вечір, квитки коштували як звичайно на драму й театр був заповнений найдобрінішою публікою.

Картини миготіли значно менше,—може дякуючи тому, що дивитися доводилося з більшої відстані. Фільми були довші й цікавіші: етнографічні, географічні гумористичні; демонструвалися танці й парад війська.

Ці вечірки були улаштовані з якоюсь благодійною метою, але, можливо, що закордонна фірма мала на увазі й комерційний бік своєї подорожі до Росії, бо дуже скоро після того знайшлись підприємці, що улаштували в великій концертній залі постійний кінематограф. Цікаво, що публіка була дуже здивована з того, що найдешевші місця були в перших рядах та в самих задніх, а найдорожчі посередині. Пригадує ще один факт, факт ставлення до кіно вищих верств тодішньої публіки: вищої бюрократії й взагалі „шикарної публіки“ тут не було, бо не могла ж вона сидіти „посередині“.

Як довго існував цей кіно-театр я не пам'ятаю, але в 1909—1910 р.р. на Невському пр. було вже їх де-кілька і всі вони виблискували вивісками та галасливими афішами, що конкурували поміж себе й неодмінно пропонували глядачам „драму на 600 метрів“ та невпинний сміх в пригодах „Глушишкіна“.

Фільми були переважно французької фабрики „Пате“ й до них додавались пояснення на окремих лібретах, що були, очевидно, закордонного походження: зміст і мова були такі неймовірні, що викликали несамовитий регіт, і часом правили за матеріал для гумористичних часописів.

А. Ковальова

ЩО НАМ ГОТУЮТЬ

З л и в а.

Молодий режисер Кавалеридзе для своєї першої роботи в кіно поставив собі не легке завдання. У своєму фільмі „Злива“ він охоплює весь двохсотлітній період гайдамаччини, починаючи з Гонти і Залізняка і кінчаючи останніми днями гайдамаччини—падінням директорії. Мета його фільму показати безвихідне становище, що в нього завели селянство Гонти й Залізняка і що вийти з нього пощастило лише в 1920 році. Незабутній маніфест Радянської влади, що починався словами „Україні не потрібні пани ні свої, ні чужоземні“, відзначив собою останній день гайдамаччини на Україні.

Показати на протязі шости частин фільму епоху в двіста років—завдання не легке. Кавалеридзе підійшов до оформлення свого фільму не старою режисерською стежкою. За історією багато сцен відбувається коло Умані. Легенда про те, як селяни, побачивши, що йти за Гонтою не варт, закопали в землю зброю, приписує цю подію уманським лісам. Кавалеридзе відмовився від експедиції до Умані й знімає все, не виходячи з воріт Одеської фабрики.

Але в павільоні не будуть для „Зливи“ декорації уманських степів та лісів, стародавніх польських монастирів та палаців часів Катерини. Кавалеридзе обходиться зовсім без декорацій. У всій своїй режисерській роботі він взяв опір на дію в кадри, а не на показ місця, де дія відбувається. Для кіно цей прийом новий. Всі декорації для фільму замінюються тлом, що складається з умілого сполучення чорного оксамиту й сукна. Оксамит, завдяки його властивостям, в кіно справляє враження туманної далечини, і на її тлі пишуться всі „офорти до історії гайдамаччини“. Що до ревізиту,—то Кавалеридзе на нього теж скупий. Одне коромисло або гарненький столик з інкрустаціями одразу показують, що дія відбувається в селянській хаті або в палаці цариці.

Кавалеридзе художник-скульптор і багато від скульптури він приніс у кіно. На тлі туманної далечини, в його кадрах часто зустрічаються архітектурні куби та тяжкі плити. Вмілим розподілом кубів і плит він досягає

На наших фото-кадри з нового фільму ВУФКУ „Злива“, що його ставить відомий скульптор Кавалеридзе на одеській кіно-фабриці.

того, що воли, запряжені в плуг, відходячи від апарата, створюють враження величезної дали. Не треба забувати, що для своєї зйомки Кавалеридзе зайняв тільки частину невеличкого павільйону.

В гримі, що він його дав акторам, теж почуввається рука скульптора. Акторська маса у „Зливі“ поділяється на панів та холопів. Актори, що грають холопів загримовані темним тоном—під старовинну брову. Протилежний тон гриму у панів. Вони білі як сніг.

Фільм знято лише на п'ятдесят відсотків. Але із знятого матеріялу видно, що Кавалеридзе, не дивлячись на те, що „Злива“ його перша робота, зрозумів умови праці в кіно і фільм обіцяє бути цікавим.

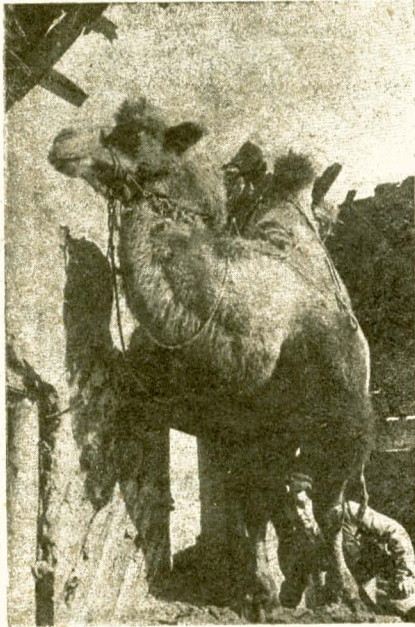
Знімає картину оператор О. Калужний.

А. Кесельман

„Цибала“

Режисер Шпиківський кінчає ставити новий свій фільм «Цибала». Провідну роллю в цьому фільмі виконує верблюд, який, за ходом фабули, побував кілька раз в полоні у білих.

Темою для сценарія взято оповідання В. Охременка за тією-ж назвою. Фільм знімає оператор Панкратьев.

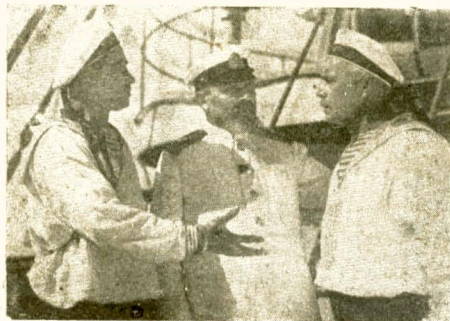
На нашому малюнку—кадр з цього фільму.

Експедиція ВУФКУ на острів Врангеля

З криголамом «Лідтке», що вирушить з Одеси наприкінці лютого у кругову подорож на острів Врангеля через Середземне море, Індійський та Великий Океани, тропіками до полярних країн, ВУФКУ відряджає режисера Г. Гричєра та оператора С. Радзівківського, що робитимуть під час подорожі зйомки за наперед встановленим планом. Це дозволить потім використати знятий матеріал не тільки для видового фільму, але й для ігрової постанови.

„Розлам“

За п'єсою Лавренєва «Розлам» режисер Замковий закінчує знімати на фабриці «Міжробпом-фільму» картину. Сценарій написав Гребнер, оператор—Алексєєв. В головних ролях знімаються: в ролі капітана Берсєнєва за-служ. арт. Нароков, його дочки—арт.

Жданова, Годуна—Гладков, Штубе—Смиранин то-що.

На фото—Гладков та Нароков у ролі з цього фільму.

ПО КІНО ФАБ

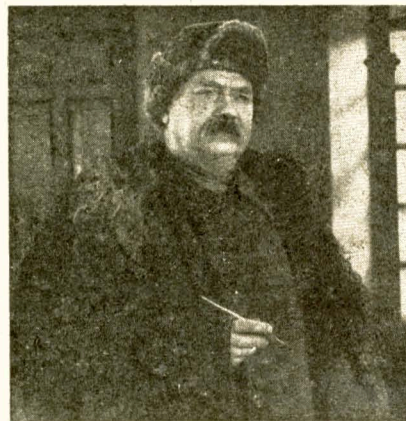
На Київській кіно-фабриці!

На Київській кіно-фабриці ВУФКУ режисер М. Шпиківський закінчує постанову сатиричного фільму «Цибала» (історія одного обивателя) із часів горжанської війни, за сценарієм Б. Розенцвейга та В. Охременка. Головну роллю в картині виконує артист І. Садовський.

Наприкінці січня режисер А. Кордюм закінчить фільм «Джальма». Картина показує боротьбу темних забобних сил з паростками нового побуту на селі. В центрі картини—трагічна доля жінки з Кавказу, що через одруження з червоноармійцем потрапила до українського села із зовсім іншими звичаями. Головні ролі виконують артисти Л. Островська та І. Козельський. Оператор Ю. Тамарський. Сценарій Н. Біязі.

„Велике лихо маленької жінки“

Новий побут, боротьба за нього й ті збочення й перекривлювання, що їх ми спостерігаємо дуже часто, знайшли собі багатьох митців, що беруть їх за тему для своїх творів. Кінематографія теж не може пройти повз таку тему, не зафіксувавши її на плівку.

В даному разі робить це режисер М. Терещенко, що ставить для ВУФКУ фільм «Велике лихо маленької жінки».

На фото подано артиста І. Замичківського, що грає в цій картині вартювого.

Фільми до перевиборів

Протягом грудня місяця Київська фабрика виготовила чимало агітаційних хронікальних фільмів до перевиборчої кампанії. Вже випущено 4 агітки: «Мрії мої, мрії» (сатира на куркуля), постановник С. Власенко, оператор Г. Химченко. «Село веселе» — постава режисера Г. Гричєра з оператором Ю. Тамарським; «Двое» (працездатний та непрацездатний член Ради)—поставник М. Белінський, оператор В. Окуліч. «Жінка» (роля жінки в Радах)—поставка А. Каплєра з оператором Я. Кулішем. Крім того випущено фільми «Звіт Харківського Округвиконкому» (поставка Л. Френкєля, оператор І. Рона) та «Звіт Харківської Миськради» (поставка Д. Дальського, оператор Д. Сода).

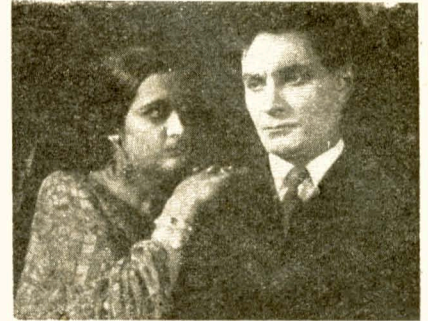
Найближчими днями виходить «Звіт Київського Округвиконкому» (поставник

М. Капчинський, оператор П. Горбенко.)

Таким чином протягом грудня зроблено 7 агітаційних фільмів.

В. Пудовкін—актор

Відомий режисер В. Пудовкін знімається тепер у «Міжробпом-фільмі»

в картині «Законний шлюб». Картина цю ставить режисер Ф. Оцєп за п'єсою Л. Толстого «Живий труп». Ставить цей фільм «Міжробпом» разом із німецькою фірмою «Прометеус». Твір Толстого модернізовано й поширено до меж цілком чіткої соціальної значимості.

Всю натуру знімали в Москві, в Німеччині-ж, в ательє «Уфа» знімалися майже всі павільйонні сцени.

На фото—В. Пудовкін та Ната Вачнадзе в фільмі «Законний шлюб».

Одеська фабрика працює

На Одеській фабриці ВУФКУ закінчено постанову науково-популярного фільму «Одеса—південна Пальміра». Режисер С. Рапопорт, оператор Я. Куліш.

Режисер М. Терещенко ставить картину «Велике лихо маленької жінки» за сценарієм В. Косача. Головні ролі в картині грають артисти З. Валєвська та засл. арт. Рєспубліки І. Замичківський. Оператор Б. Завєлєв. Сюжет фільму: горе жінки, що її та дитину кидає на призволяще чоловік.

Почато зйомку картини «Мертва петля», за сценарієм Д. Мар'яна. Картина присвячена жінці в новому побуті. Показано життя літунів. Ставить картину режисер О. Перегуда з оператором Д. Демущьким. В фільмові грають артисти Н. Вишневська, С. Шагайда, Ю. Масоха, К. Томський.

Режисер Г. Тасін закінчив художній фільм «Нічний в'язник», з відомим артистом А. Бучмою у головній ролі. Крім того, в картині грають артисти М. Дюсмет'єр та К. Томський.

Запрошення нових робітників до ВУФКУ

Для роботи в Мультиплікаційному кабінеті Київської кіно-фабрики, ВУФКУ запросило відомого московського художника Фридберга-Армана, що працює зараз над мультиплікацією на масовому рисункові для фільму ВУФКУ «Механізм нормальних положів».

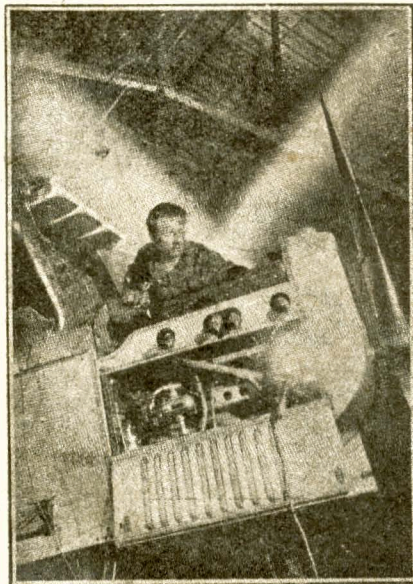
Для постанови художніх фільмів запрошено відомих режисерів Г. Рошала (поставник «Саламандри») та О. Гавронського (що ставив «Міст через Випь» та «Кривий Ріг»). Запрошені вже приступили до роботи.

РИСАХ С ВІТУ

Золя на екрані

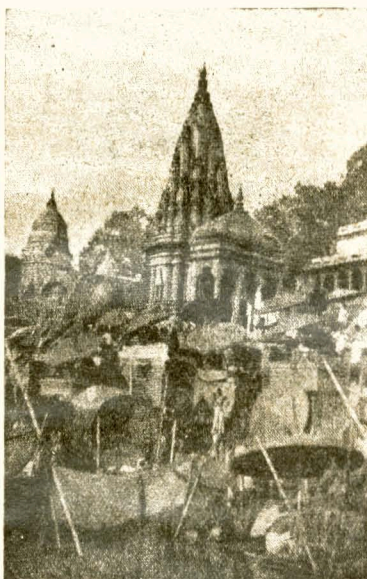
Французький режисер Марсель Лер-бье закінчив постанову великого фільму «Гроші» за славнозвісним твором Еміля Золя. В головних ролях виступають Бригіта Гельм, Альфред Абел, Марія Глорі.

Заслугою режисера є те, що він переніс сюжет роману в сучасне оточення. Так в картині є прекрасні авіаційні кадри, один з яких ми подаємо.

„Між двома морями“

Цими днями повернулася з Індії експедиція фірми «Емелька», що зняла цікавий культур-фільм «Між дво-

ма морями». Особливо цікаві кадри, що їх знято на берегах «Священного Гангу» на якому чимало заробляють будійські попи, обдурюючи «вірних», що віби то купання в цій ріці «змиває гріхи». На нашому фото черга до Гангу, «купальні кабінки» та будійський монастир.

„Проти течії“

Німецьке товариство «Прометеус-фільм» разом з радянським товари-

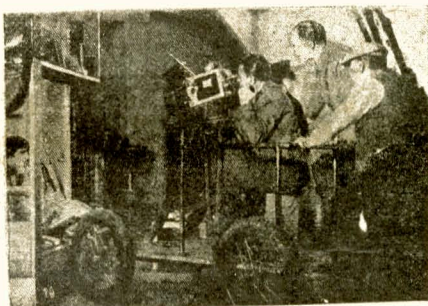

вом «Мікробом-фільм» провадить знімання фільму «Проти течії», в якому головну роль грає відомий кіно-артист Бернард Гецке, що торік приїжджав до Радянського Союзу.

На фото—Б. Гецке в ролі.

„Латинський квартал“

Августо Дженіна почав постанову великого фільму «Латинський квартал» за сценарієм Моріса Декобра. В головних ролях виступають: артистка

Кармен Боні, артисти Іван Петрович та Гастон Жакс. Подаємо знімання першої сцени фільму.

„Зайці“

Не чотириногі, куці, а двоногі, ті, що їздять без квитків по трамваях, залізницях, пароплавах, фігурують в новому фільмі режисера Монті Бенкса з участю відомих коміків Пата і Паташона.

Подаємо на нашому фото цих двох визначних кіно-артистів, що примостились на даху автобуса.

„Герць“

Французьке Товариство Історичних Фільмів розпочало постанову великого

фільму «Герць», що відновляє на екрані середньовічні змагання лицарів та пригоди останніх. Як заповняє реклама цієї картини, звернуто велику

увагу на додержання історичної точності що-до оточення: меблів, костюмів, типів то-що. Одну з головних ролей грає артист Альдо Наді, фото якого ми подаємо.

„Ватерлоо“

Відомий режисер Карл Груне ставить тепер у Мюнхені на фабриці Емелька велику картину «Ватерлоо», що висвітлює добу занепаду слави Наполеона I-го. Склад артистів «інтернаціональ-

ний»: Наполеона грає француз—Шарль Вапель переможця Блюхера грає німець О. Гебюр, бере участь і російська артистка Віра Маліновська. На фото Наполеон після програного бою під Ватерлоо.

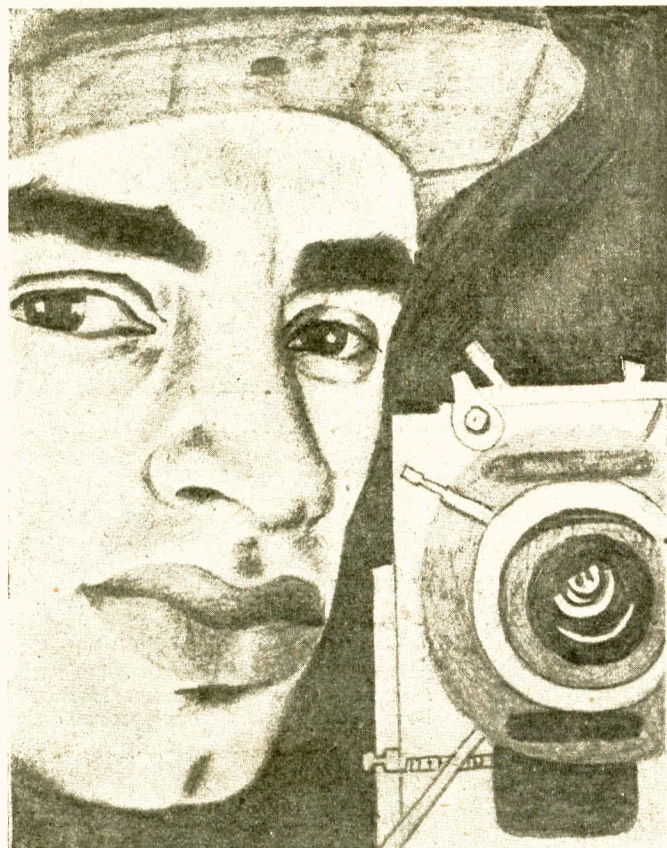
Новий знімальний апарат

В клубі операторів Німеччини тепер провадять спроби знімального апарату нової системи, що цілком відрізняється від нинішніх апаратів Дебрі, Асканія, Мітчельса то-що. Новий апарат має вигляд перекинутого перископа. Його встановлюють в кабінці під дахом знімального павільйону. Роботу нового апарату можна контролювати з шести місць, до того ще й за допомогою бінокля. Гадають, що принцип нового апарату вдасться використати для копіювальних робіт.

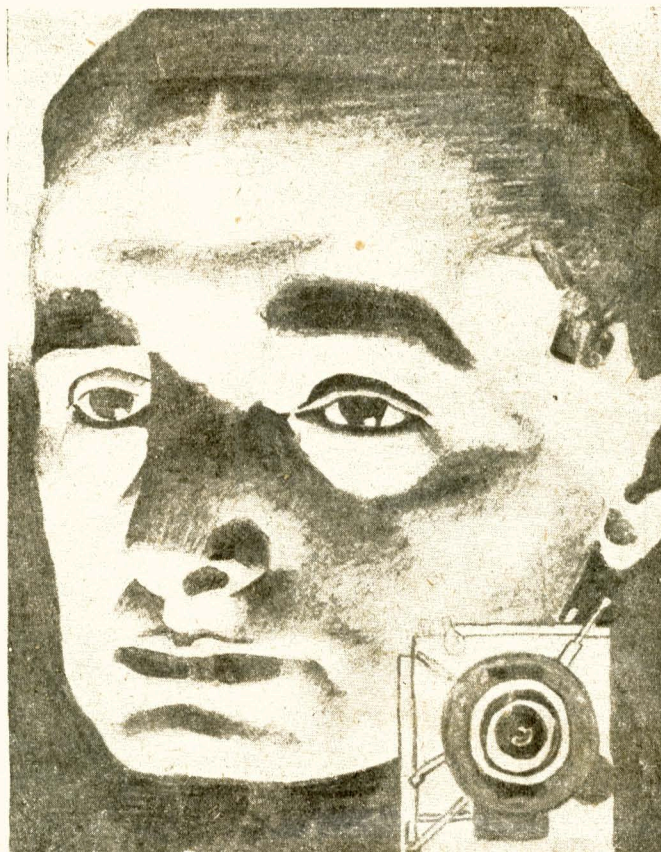
Всвітній Екран

Дружній шарж С. Ніжника

ЛЮДИ ПРИ КІНО-АПАРАТІ

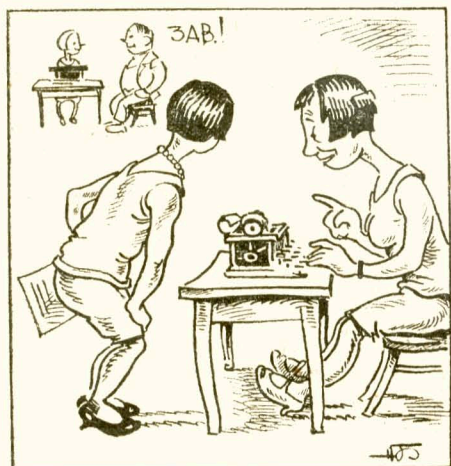

М. Кауфман

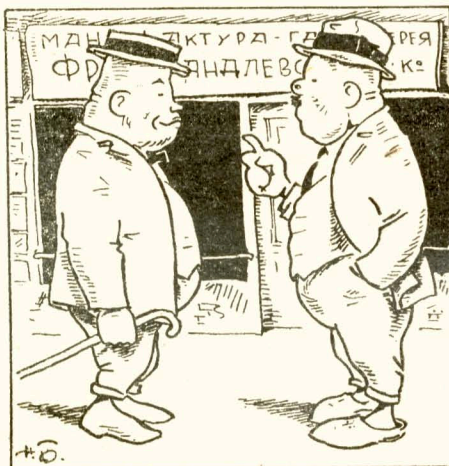

Дзига Вертов

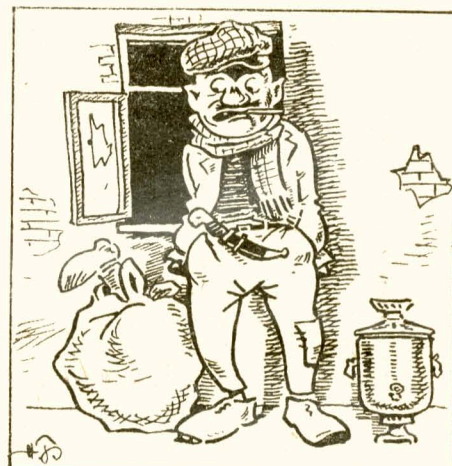
КІНО В ЖИТТІ

„Наговір“

„Знедолені“

„Злодій“

Стежте за наступними числами „Кіно“. В них буде вміщено для наших читачів цікаву гру „Аматор кіно“

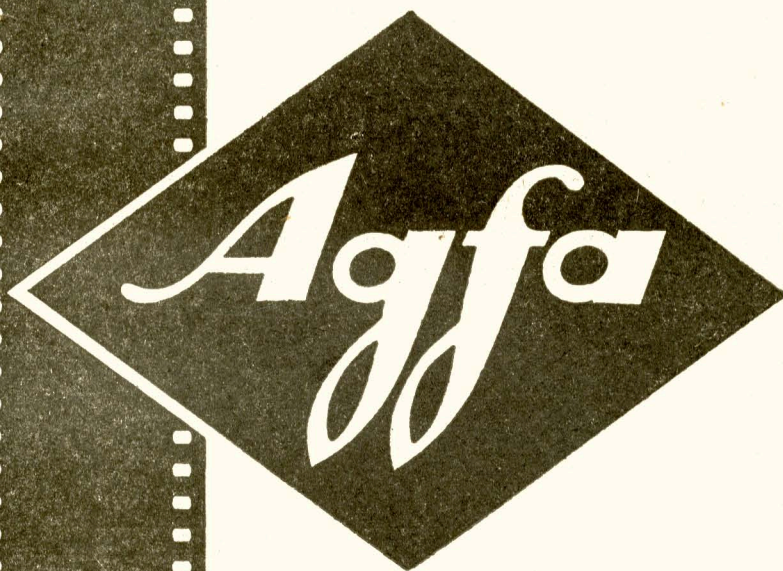
Т. Н. В. ФАРБОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ
АКЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО

≡ BERLIN SO 36 ≡

Генеральный представитель

WALTER STRENLE ^{G. H.}_{B. M.}

BERLIN SW 48, WILHELMSTRASSE 106.

ROH.
FILM

□ □ □ ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1929 РІК □ □ □
НА ІЛЮСТРОВАНІЙ ДВОХТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ КУЛЬТРОБОТИ

Орган Культвідділів ВУРПС, ХОРПС та ВУК Спілок

„КУЛЬТРОБІТНИК“

„КУЛЬТРОБІТНИК“ висвітлює чергові питання культурної профспілок, перевіряє практику місцевої роботи, а також допомагає культуроті на місцях порадами, матеріалами, інструкціями, бібліографією

ЦІНУ НА ЖУРНАЛ В 1929 РОЦІ ЗМЕНШЕНО:

на 1 рік	7 карб.		на 3 місяці	2 карб.
на 1/2 року	3 карб. 75 коп.		на 1 місяць	70 коп.

Окремий номер . . . . . 35 коп.

ЖУРНАЛ ДАЄ СЕРІЇ ДОДАТКІВ ДО ЖУРНАЛУ „КУЛЬТРОБІТНИК“

I-ша серія — театральна

3 п'єси для драмгуртків (по 3 др. арк.), 2 збірки „Театр малих форм“ (по 2 1/2 друк. арк.) із репертуару „Веселого Пролетаря“ І. ШЕВЧЕНКО. Український репертуар (5 друк. арк.). ЕСТРАДА. Збірка матеріалів для естрадного читання (14 др. арк.). БОЛОВАН „Устаткування клубної сцени“ (3 друк. арк.). Д. ГРУДИНА „Виразне слово“ (3 друк. арк.). К. ВОГУСЛАВСЬКИЙ „Музична грамота“ (3 друк. арк.). ДРУЧЕНКО „Образотворче мистецтво в клубі“ (3 друк. арк.).

Всього 11 книжок, що коштують в окремому продажі більш як 10 карб.

ЗА П'ЯТЬ КАРБОВАНЦІВ.

II-га серія — бібліотечна

Бюлетень Колектору ВУРПС та Вид-ва „Український Робітник“ (двохтижневик). Збірка програм бібліотечної роботи (3 др. арк.). Порадник пересувника (3 друк. арк.).

ВСЬОГО ЗА ЧОТИРИ КАРБОВАНЦІ.

III-я серія — літературна

„Романи й повісті“ 12 книжок по 12 арк. 50 номерів „Дешевої бібліотеки красного письменства“.

ЗА П'ЯТЬ КАРБОВАНЦІВ.

IV-а серія — загальна

Н. РАБИЧЕВ „Культурна революція й профспілки“ (5 друк. аркуш.). Довідник пропропагандиста (3 др. арк.). Юридичний довідник для роботи клубів (3 друков. аркуш.). Клубне кіно (3 друк. аркуш.). Фотогурток в клубі (2 друк. аркуш.). Як працювати у виробничій нараді.

ЗА ДВА КАРБОВАНЦІ 50 КОП.

Кожен річний передплатник має право передплатити всі серії додатків. Передплатник на 9 місяців має право передплатити 3 перших ліпших серій, на 1/2 року — 2 серії та на 3 місяці — 1 серію.

Адрес редакції — Харків, майдав Тевелева. Палац Праці, пом. 60, кімната 12, телефон — 38-51.

Передплату приймає Головна контора Вид-ва „УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК“ (Харків, Горішновський пров. Палац Праці, пом. 126, філія Видавництва в Дніпропетровському, Київі, Кривому Розі, Одесі та Уповноважені Видавництва при Окпрофрадах.

ЧИТАЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ШИРТЕ
ФОТО ДЛЯ ВСІХ

ЖУРНАЛ МАСОВОЇ ФОТО-РОБОТИ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ—ХАРКІВ, СУМСЬКИЙ ПРОВ. № 5.

РІК ВИДАННЯ II-й

ФОТО ДЛЯ ВСІХ подає провідні статті, підпорядковуючи фото-аматорство та фото-роботу взагалі завданням культурної революції.

ФОТО ДЛЯ ВСІХ містить статті з практики фото-роботи, даючи за піднесення технічного рівня української фотографії.

ФОТО ДЛЯ ВСІХ подає фотографічні роботи найкращих майстрів світлописців України, Росії й закордону та фотографії фото-молодіжки.

ФОТО ДЛЯ ВСІХ стежить за поступом і розвитком усіх галузей фотографічної техніки, подаючи відомості зі новин радянської й закордонної фото-техніки й промисловості.

ФОТО ДЛЯ ВСІХ провадить фото-конкурси аля досвідчених фото-робітників та аматорів-новачків, виявляючи технічні та художні досягнення їх.

ФОТО ДЛЯ ВСІХ є найкращий порадижник кожного, хто дбає за підвищення своєї фото-кваліфікації, бо журнал провадить статті листування з читачами та веде постійний відділ дружньої критики.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА ЖУРНАЛ „ФОТО ДЛЯ ВСІХ“

На місяць — 30 коп. || На пів року — 1 крб. 60 к.
На 3 місяці — 85 коп. || На рік . . . — 3 крб.

Для річних передплатників „ФОТО ДЛЯ ВСІХ“, що бажують одержати в додаток до журналу ще порадижник С. П. КРАЦОВА (криги).—„Що треба знати фото-аматоров“ (має 216 стор друку, з численними ілюстраціями й коштує в продажі 1 крб. 50 к.), встановлюється знижена передплатна ціна на журнал на рік разом з порадиником 4 крб.

Роздрібна ціна одного номера журналу—30 коп.; висилається він також після одержання вартості в марках.

Передплату слати на адресу Видавництва

„РОБІТНИЧОЇ ГАЗЕТИ ПРОЛЕТАР“

Харків, Сумський пров. № 5.

Приймають її також усі поштові підприємства на місцях.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1929 РІК
НА ДВОХТИЖНЕВУ ІЛЮСТРОВАНУ

„ЛІТЕРАТУРНУ ГАЗЕТУ“

орган Всеукраїнської Спілки Пролетарських Письменників (ВУСПП)

„ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ висвітлює питання з історії й практики культурної революції, питання ідеологічної боротьби в мистецтві й літературі—висвітлюючи всі явища нашої літературної дійсності з марксистського погляду

„ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ дає марксистську критичну оцінку поточних фактів й явищ мистецтва (література, театр, кіно, малярство).

„ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ знайомить читача з теоретичними й художніми новинами пролетарської літератури й містить широку інформацію про літературно-мистецьке життя України, Союзу й закордону.

„ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ висвітлює всі позитивні й негативні сторони побуту нашого культурно-громадського життя.

„ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ містить поезії, оповідання, критичні теоретичні статті, огляди літературного й культурного мистецького життя, репродукції картин, фотографії, шаржі, карикатури, пародії, то-що.

„ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ необхідний порадижник кожного активіста, учителя, бібліотекаря, учнівської молоді.

Кожна школа й бібліотека, кожний робітничий клуб і сільбуд, кожна юнеськія мусять передплатувати й поширювати „Літературну газету“.

„ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ найдешевше масове видання на Україні (4 друк. аркуші на місяць за 20 коп.).

1929 року „ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“ виходитиме на 8 стор. газетного формату.

Умови передплати: на рік—2 крб., на півроку—1 крб., на 3 місяці—60 коп., на місяць—20 к.

Передплату надсилати: Київ, вул. К. Маркса № 2, Державне Видавництво України „ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА“.

Передплату приймають по всіх філіях Державного Видавництва України.